

EGYETÉRTÉS

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8.
Telefon száma 788.
KIRALYKOR NEM KÜLDÜNK VISSZA.
CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
Fülszáma postán v. helyben házhoz hordva.
Egy évre ... 40 kor. Egy negyedévre 10 kor.
Egy hónapra ... 20 kor. Egy hétre 5 kor. 60 sz.
Külföldre: 3 hónapra Németországban 1 k. 40 sz.
Franciaországban, Olaszországban, Svájcban, Romániában és Szlovéniában 4 k. 40 sz.
Egy évre ... 12 k. 40 sz.
Egy évre ... 12 k. 40 sz.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA 8.
Telefon száma 706.
HÍRDETSÉKEK ÉS NYILVÉRTÉSEK VALÓ
FÖLMEGYÉKRE FELTÉTELEK KIRALYKOR.
Fülszáma: John F. James & Co. 21. Rue. F. Gambetta. Párizs.
Londenban: John F. James & Co. 21. Rue. F. Gambetta. Párizs.
Frankfurtban: A. M. ...
Bresztben: ...
Zürichben: ...

Mai számunk főbb közleményei:
Vezércikk: A legfontosabb aktuális kérdés.
Közéletünk.
Beöthy Ákos jelöltsége.
Választási mozgalmak.
A cseréi franciáországi utja.
A francia-török konfliktus.
A transzváli háború.
A kínai bonnyolalmok.
Szállási Deszák halálának okai.
A budapesti lövészek eredménye.
Tárcza: Szilágyi Dezső. Irt.: E s t v s Károly.
Regény: Jacqueline.
Mellékletünk: Tanügy. — Üzleti hetiszemle.

És mégis mindig olvassunk olyan határozatokat, melyek a közös vámterület mellett szólnak, azzal a kikötéssel, hogy a közgazdasági érdeket ezzel is elő lehessen mozdítani.
Ugyan! Lehet-e kezdő ipart teremteni egy fejlett ipar nyílt és szabad versenyé ellen?
Ugyan! Lehet-e fogyasztási piacbiztosítót és árvédelmet reményleni ott, ahol a mérvadó félnek világos érdeke az, hogy ne legyen biztosítva a fogyasztási piac azért, hogy olcsóbbak legyenek az árak; és ne legyenek megvédhetőek ezek az árak azért, hogy olcsóbban vásárolhasson a mérvadó fél?
Nem írok absztrakt közgazdasági tételekről, egyszerűen a józan észhez szölok és kérem, ítéljen a józan ész.
Nem-e veszi meg Ausztria a mi terményeinket?
Nem-e szorított le Ausztria kereskedelmi politikája minden ország piacáról, úgy, hogy egyedül bevők csak Ausztria maradjon és így a kést nyakunkra tehetné, olyan áron vásároljon, a milyen áron neki teljenek?
Vegyünk egy példát, épen a búzát; és vegyük az 1882-1892. tíz évet. e tíz év alatt nálunk 33,934,000 mm. búzakiteltöbblet volt, a melyen a liverpooli tényleges árakat összehasonlítva a budapesti tényleges árakkal és számba véve a fuvardíjat s a más számbavevőket, azt látjuk, hogy összesen 335,584,000 koronával kapunk kevesebbet búzánkért az említett tíz év alatt, mint a hogy kapni lehetett és kellett volna, ha a világpiaci árai szerint fizették volna búzánkat Budapesten.
Kinek zsebébe ment, kinek előnyére vétették ki a magyar gazda zsebéből csupán tíz év alatt ez a 335 millió korona a magyar búza árán?
Az osztrák zsebébe ment a különbözet; ő fizette ennyivel olcsóbban a magyar búzát; és minthogy Ausztria nem ette meg mind, de ki is vitte a közös vámterületre ennek a magyar búzának egy részét, ezt az óriási árkülönbséget ő élvezte olcsóbban, kevesebbet eladásosodott és azt sem tudja már, hogy miiből fizesse azt a sok adót, a mely agyon nyomja.
Mert értjük meg egymást. Magyarország háromnegyedrész földmivelésből él, tehát a magyar adó tulnyomó nagy részét a magyar gazda fizeti; az ő terményeinek pedig nincs ára, mert módja van az osztráknak a közös vámterülettel levérni az árakat.
És mégis sok magyar gazda hiva a közös vámterületnek!
Ugy-e azért hiva, mert az osztráknak sikerült csaknem egyedül fogyasztóvá lenni és így fel a gazda, hogy nem lesz vetője, bár a mostani vető korlátlan ura a magyar termények árának.

Uram istenem, világosítsd fel a józan-észű magyar gazdát! Értsd meg, hogy a búza nem pipercezik, hanem életszükség; az osztrák is azért veszi meg a búzát, hogy megegye, vagy azért hogy eladja másnak, a ki megeszi.
Ha nem a mi búzánkat veszi meg többé, hanem másét, a búza ott fog hiányozni a honnan az osztrák venni fogja majd; mi pedig ott adnánk el a mi búzánkat, a hol a búza hiányozni fog, mert onnan az osztrák vető elvonta. Nem lehet búzát ad libitum termelni; minden búzatermelő gazda holdankint már ugyis annyit termel, a mennyit bír; termelését nem fokozhatja azért, hogy az osztrák vető is kielégítse és régi vetőjének is jusson, alkalmi feleslegből pedig rendszeres szükségleteket fedezni nem lehet; ha Bécs veszi meg például azt a krími búzát, mely eddig Torre-del-Greco-ban ment, Torre-del-Greco-ban hiányozni fog a krími búza, és minthogy ott szükség van hasonló sítérfaltalmu búzára, a krími búza helyébe a magyar búza fog lépni, a magyar búza, a mely azelőtt Bécsbe ment, s a mely ezután Torre-del-Greco-ba fog menni.
Mindezek elemi igazságok, és csak egy kissé gondolkodni kell felelők, hogy mindenki beléssa igaz voltukat; nem kell ehez közgazdasági tudomány!
Folytatni fogom minden vasárnap közgazdasági czikkeimel, mert ismétlem, hogy pártunk egész erejével a tárgyra veti magát a jövő országgyűlésen.
Elég volt a nyomorúságból! Ha szegény az ország, akkor szolja az ország; mi pedig hazánkat függetlennek és szabadnak akarjuk!
Találkozni is fogunk a kormány hadával Philippinél!

Közéletünk.
Ma van harmincegy esztendője, hogy Európa két nagy hatalmának sorsa eldőlt a szedni síkon. Mikor az olvasó végig fut a sorokon, abban az időben már tízet és halál okádott az ágya, ropogott a kézi fegyver, ümlett a vér, betöltötte a levegőt a halálkőök jajgatása és a nyögésgé, s meg is volt pocsétele a csata kimenetele.
Attól nem messze e helyől a chalonai mezőn vívta meg a maga esztendő a viárgalómért.
Az ő ideje óta nem volt oly nagyjelentőségű és egy-szerszerű esztendő előtti.
Az egyik országnak a kormány bukott el, a másiknak a nemzete lett felmagasztalva. S megvalósult az, a mi után ezer esztendőig hiába küzdött és sóhajtozott sok milliónyi szív: a német egység.
A francia esztendő elbukott, mert egy ujkori hatalom csak vesztett háború következtében bukhat el. Ma a népek nem szabadulhatnak meg rossz fejedelmektől másként. A mai hadsereg ellen hiába való minden kísérlet és minden küzdelem. A fegyelem nem engedi, hogy a legáltalánosabb hadsereg is a nemzeti pártjára álljon, midőn a nemzet és fejedelme között törésre kerül a dolgot.
De egy vesztett esztendő után nem tarthatja magát olyan uralom, melyet le akar magáról rázni a nép.
Ebben áll a modern állomány ereje és gyöngesége. A régi állam királyt könnyebben tudta fekeztetni saját népe békéjében. De a szerencsétlenség napjában nem hagyta el olyan hamar a elpótlótlanság nem volt oly romlásához.

A legfontosabb aktuális kérdés.

Igenis, a függetlenségi párt el van tételve egész erejét rávetni az önálló vámterületnek és a megfelelő kereskedelmi szerződésekre létrehozatalára a jövő országgyűlésen.
Igenis, a függetlenségi párt e kérdésben (mely megszűnt pártkérdés ienni, és meg-elhetési kérdéssé lett), felszólítja mind-azokat, a kik megértették az ország érdeket, hogy küzdjenek a gazdasági önállósá-ért, pártkülönbség nélkül.
És kérve-kéri a párt, óva intni mindazokat, kik nem látják be annak a nagy igazságát, hogy teljes lehetetlen a mezőgazda sorsát megmenteni és lehetetlen megteremteni a mezai ipart, ha az önálló vámterület fel nem állítatik és ha megfelelő kereskedelmi szerződések nem kötnek, — igenis kérve-kéri, óva intni a párt minden magyar polgárt, hogy gondolkozzék, mert lehetetlen, hogy ha ligdigadtan gondolkodik, he ne látja azt, hogy az anyagi téren az örendelkezési lehetőség hiánya egyetelmű a biztos romlással.
Már százszor ismétlem, de még sem elég, hogy az osztrák, a mely iparkodik egyedül bevőknek lenni, természetesen (és az önérdék szempontjából jogosan), mennél előbb kiván hozzájutni terményeink-hez; ezt pedig csak úgy érheti el, ha le-veir terményeink árát.
Ez magyarázza meg azt, a miért gazdánk folyvást panaszkodnak, hogy a kereskedelmi szerződések harmincegy év óta teljességgel nem védelmezték meg a magyar föld terményeit; sőt saját hazánk fogyasztóterületét sem védtek meg a szomszéd országokból beözönlő termények ver-sejé ellen.
A tulnyomó osztrák befolyás érvényesült a kereskedelmi szerződéseknél és érvényesült fog mindaddig, míg Magyarország és Ausztriának közös vámterülete les; s e befolyásnak közölkögható érdeke az, hogy leverje a magyar termények árát, mert így olcsón veheti meg e termé-nyeket.
Ez oly elemi igazság, hogy lehetetlen azt felenni, hogy egy betűzni kezdő gyermek is meg nem értene.

Budapest, augusztus 31.

A képviselőház megnyitó ülése. A képviselőház irodagyűlése ma küldte szét a meghívókat a képviselőháznak szeptember hó 8-án, kedden délelőtt 10 órakor tartandó ülé-sére.
A miniszterelnök a királynál. Sella Kálmán miniszterelnök ma délelőtt Bécsben hosz-szabb kihallgatáson volt a királynál. A mai kihallgatás folyamán megtörtént a döntés a képviselőház feloszlásáról. A kihallgatás után a miniszterelnök Köber osztrák miniszterelnök-vel tárgyalt az autonóm vámtarifára vonat-kozó tanácskozások újból való megkezdéséről. A miniszterelnök Bécsből délután Rátóra uta-zott, a honnan vasárnap este Budapestre jön.
Mexikó követe. A mexikói köztársaság a Queretaróban aranyonlőtt Miksa császár emlékére az elmúlt évben kápolnát építtetett. A köztar-saságnak ez a kegyelme tényle az 1867-ben megszokott diplomáciai összeköttetés. Ausz-tria-Magyarország és Mexikó között újból lé-tesítette. A delegáció megszavazta a monar-

Közéletünk.

Ma van harmincegy esztendője, hogy Európa két nagy hatalmának sorsa eldőlt a szedni síkon. Mikor az olvasó végig fut a sorokon, abban az időben már tízet és halál okádott az ágya, ropogott a kézi fegyver, ümlett a vér, betöltötte a levegőt a halálkőök jajgatása és a nyögésgé, s meg is volt pocsétele a csata kimenetele.
Attól nem messze e helyől a chalonai mezőn vívta meg a maga esztendő a viárgalómért.
Az ő ideje óta nem volt oly nagyjelentőségű és egy-szerszerű esztendő előtti.
Az egyik országnak a kormány bukott el, a másiknak a nemzete lett felmagasztalva. S megvalósult az, a mi után ezer esztendőig hiába küzdött és sóhajtozott sok milliónyi szív: a német egység.
A francia esztendő elbukott, mert egy ujkori hatalom csak vesztett háború következtében bukhat el. Ma a népek nem szabadulhatnak meg rossz fejedelmektől másként. A mai hadsereg ellen hiába való minden kísérlet és minden küzdelem. A fegyelem nem engedi, hogy a legáltalánosabb hadsereg is a nemzeti pártjára álljon, midőn a nemzet és fejedelme között törésre kerül a dolgot.
De egy vesztett esztendő után nem tarthatja magát olyan uralom, melyet le akar magáról rázni a nép.
Ebben áll a modern állomány ereje és gyöngesége. A régi állam királyt könnyebben tudta fekeztetni saját népe békéjében. De a szerencsétlenség napjában nem hagyta el olyan hamar a elpótlótlanság nem volt oly romlásához.

Budapest, augusztus 31.

A képviselőház megnyitó ülése. A képviselőház irodagyűlése ma küldte szét a meghívókat a képviselőháznak szeptember hó 8-án, kedden délelőtt 10 órakor tartandó ülé-sére.
A miniszterelnök a királynál. Sella Kálmán miniszterelnök ma délelőtt Bécsben hosz-szabb kihallgatáson volt a királynál. A mai kihallgatás folyamán megtörtént a döntés a képviselőház feloszlásáról. A kihallgatás után a miniszterelnök Köber osztrák miniszterelnök-vel tárgyalt az autonóm vámtarifára vonat-kozó tanácskozások újból való megkezdéséről. A miniszterelnök Bécsből délután Rátóra uta-zott, a honnan vasárnap este Budapestre jön.
Mexikó követe. A mexikói köztársaság a Queretaróban aranyonlőtt Miksa császár emlékére az elmúlt évben kápolnát építtetett. A köztar-saságnak ez a kegyelme tényle az 1867-ben megszokott diplomáciai összeköttetés. Ausz-tria-Magyarország és Mexikó között újból lé-tesítette. A delegáció megszavazta a monar-

Beöthy Ákos jelöltsége.

Kassáról arról értesítenek bennünket, hogy ott az ellenzéki választók tömege, első sorban annak tulnyomóan függetlenségi része immár Beöthy Ákos jelöltsége körül szervezkedik. Ez a jelöltség az országos választási mozgalomnak egyik legérdekesebb tünete, és ha magában álló jelenség is, nem egy tekintetben érdekes tényvet a pártoknak egymás közti viszonyára.
Kassa városának függetlenségi választói tudvalegleg már a választási mozgalom kezdetétől Beöthy Ákos nevével kívánták a választási harcot végigvinni. Ez elhatározásuk idáig csak azért maradt függőben, mert Beöthy Ákos személyes nyilatkozatai alapján úgy kellett hinni, hogy a következő országgyűlésre egyáltalán nem akar mandátumot vállalni. A kassaiak állhatatosan ismételt kísérleteinek azonban nem maradt el foganatjuk, és ma már körülbelül biztosra lehet venni, hogy Beöthy nem fogja elhárítani azt a jelöltséget, melyben a hozzája való ragaszkodás, szemé-lyének különös tisztelet is nyer kifejtését, és hogy kiváltak méltányolni fogja azokat az okokat, amelyek az öszintén függetlenségi pol-gárok bizalmát feljé fordították. Beöthy Ákos jelöltetése ma egészen más viszonyok között történik, más jelentőséggel is bír, mint tíz évvel ezelőtt, a mikor Kassa város képviselő-jévé választották. Igaz, hogy ezt a meg-választást Beöthy akkor is a függet-lenségi szavazatoknak köszönhette. A jó-val számosabb függetlenségi párt úgy lé-pett választási szövetségre a kis nemzeti párti töredékekkel, hogy Beöthy Ákosnak nemzeti párti jelöltet fogadott el. Ez az elj-rás már választási taktika szempontjából is el-lenvetést kelthetett. Nem is talált általános helyeslésre, később pedig a nemzeti párt illi-berális magatartása az egyházpolitikai har-cokban a függetlenségi választók egy részét elidegenítette Beöthytől. Ma azonban benna épen azt az erőlködő förtült látják és becsü-lik, a ki a volt nemzeti pártiak közül egy-maga megtagadta a pártjával való szolidaritást, mikor ez a kormánypártba lépett át. Az

Szilágyi Dezső.

Irt.: E s t v s Károly.
XV.
Csak egyetlen példa ez a sok közül s nem is a legnyersebb példa. Sokat hozhatnék föl, majdnem hihetetlen eseteket is arra nézve, gyakran mily kicsinyen, mily szeszélyes volt, míg felfogása az emberről s elhatározása a kinevezés iránt véglegesen megalakult. De e példával is magyarázni akartam, mily gondos volt ő a bírák alkalmazásában. Gondosága gyakran szörzálhasogatással jáult. De ez inkább idegennek gyöngesége s nem elmé-lének tévelygése volt.
Voltak oly eszméi is igazságszolgáltatásunk ávitása körül, a melyeket nem helyesletem.
Az ítélkezés egységének elérése vagy meg-közelítése egyik nagy eszméje volt. Ugy lá-tom, ennek fontosságát a német felfogás emelte ki. Legmagasabb bíróságunk körében is sokan voltak és sokan vannak ez eszmének hívei. Sok erős bírói elme törtéte a fölött, miként lehetne az ítélkezés egységét elérni. Ismétlen-ten erős eszméserebé bocsátkoztam e fölött Szilágyival.
Nekem különös nézetem van e kérdésben.
An elvileg az ítélkezés egységét nagy tar-tatánm ugyan, de az arra való törekvést, a különös és szándékos törekvést rossznak tartom.
Tökletes bírói elme minden népnél s min-den időben kevés. Az ugynevezett nagy bírák ép oly ritkán születnek, mint a nagy írók. A nagy bíró törekedhetik az ítélkezés egységére, mert az ő kezében a minden egyes ügyben külön-külön jelentkező igazság nem csonkul meg az egység kedvéért, de a bírák leg-nagyobb részének kezében igen is megcsonkul.

Szilágyi Dezső.

Ez pedig már nagy baj. Minden külön ügy külön egyéniség. Az egységre törekvés a mesebeli Prokrustes-ágy. Nem az ágyat tégtjük a ráfektetett igazság mértéke szerint, hanem az igazság kezét-lábát vagdalják el az ágy mértéke szerint.
Hosszas megfigyeléseim erre a tapasztalatra bírtak engem. A váltó és kereskedelmi jog mezején még tűrhető az ítélkezés egysége, de az öröklési és kötelmi jog terén már sok veszélylyel jár, a büntető igazságszolgáltatásban pedig egyenesen vétkes dolog s gyakran bor-zasztó is. Még azt se helyesletem soha, hogy nálunk, a mi gazdálkodó népként erkölcsi és szokásai mellett a kereskedelmi jog terén az ítélkezés egységére a német legfőbb bíróság ítélkezésében keressék az irányt s az alkalmazkodás módjait. Nehány nagy elméjű s nagy tudású bírák hozta ezt a Kurjánál dí-vatba, de bizony helytelenül. Ideje már vele végleg szakítani.
É nézeteket fejtegettem Szilágyi előtt.
Nem igen tudtam meggyőzni őt. Ő ugyan az angol bírósági rendszert magasabbnak tar-totta, mint a németet, de azért az angol bírák felfogásában is az egységre törekvést látta fűdolognak. Abban a felfogásban, mely oly nagy súlyt fektet az előzetes és analóg esetek tanulságaira. Pedig mégis nagy a különbség az angol és a német gyakorlat között, mivel-hogy az angol nemzet jogelvéte csak eseten-kénti törvényeken, a német nemzet pedig rendszeres törvényeken nyugszik. A miénk is csak esetenkénti törvényeken nyugodott a leg-újabb időkig. Az angol és a magyar rendszert én többre becsülöm. E rendszerben jobban képződik a bírói elme. Erősebb és mélyebb válik. A jó igazságszolgáltatást pedig inkább a jó bíró teremti meg, mint a jó törvény.
Valami haszna még is lett eszmésérnknek. A táblák szétosztásakor sok kalandos terv me-

Szilágyi Dezső.

rült fel az ítélkezés egységének biztosítására. E tervek legnagyobb része legalább dugába dült még kellő időben, mert Szilágyi aztán nem erőltette nagyon a dolgot.
Máskülönös eszméje volt, hogy a köz-vádlok az igazságszolgáltatásban csak a szig-ort és mindig csak a szigort képviseljek: a tünetek és bizonyítékok közül csak a terhel-het tartsák szemük előtt s az enyhítést és mentést bízzák a védelemre.
Határozottan ellenkeztem ezt. Ezzel meg-tagadjuk a megyei és a magyar és a helyes felfogást. Magam is azt gyakoroltam, de min-dig megköveteltem is, hogy a közdávid az egész igazságot tartsa szeme előtt s ne csak egyes részcskéit. Ezer és ezer nagy ok van erre.
Szilágyi szigorúsága határtalan volt. A tan-zsék rideg elveitől a kormányzó padján se szabadulhatott. Az állam büntető hatalma szentség volt előtte. A kegyelmezési jog gyakorlásáról a legtöbb esetben tudni se akart. Azt hitte, a bírói tekintélynek árt a kegyelem.
Előhoztam neki még 1894-ben, hogy nem-zetünk ezeréves állami fennállásának ünnepe-t nagy kegyelmi ténnyel is meg kell szentelni. Szinte dühbe jött a nézetem miatt.
— Majd én az ügyesekre bízom ám a ke-gyelmezési jog gyakorlását!
Még erősebb hangon feleltem szavaira én.
— Ha a királyi koronázások megkegyel-mezhetünk néhány száz szerencsétlennek, a honalapítás emlékére még inkább meg kell tennünk azt. Aztán mit beszélsz te az ügy-észek kegyelmezési jogáról?
Felvilágosított, hogy a bírák csak az ő ja-vaslatára ad kegyelmet, ő pedig csak a ki-rályi ügyészek véleményére készíthet javasla-tot; se a király, se ő az irásokat át nem néz-

Szilágyi Dezső.

heti, tehát elvégre az ügyészekről függ a kegyelmezés. Ebbé pedig ő bele nem megy. Nagy tévedés volt e felfogása, de azért megmaradt mellette.
Egykor előhoztam neki Trandafir esetét s javasoltam, hogy az állam adjon a szerencsét-lennek holtig kenyeret.
Hihetetlen eset ez. Egész részletességgel nem is irhatom meg ez uttal, csak röviden emlékezem meg róla.
1856-ban a Bánáthban rablógyilkosság történt. A gyany Trandafirra esett s bár váltig taga-dott mindent, 1859-ben mégis elítélték 18 évi fegyházra, kis vagyonát elárverezték, felesé-gét, három gyermekét szelnek eresztették, ezek el is pusztultak mind. Utón-utófélen koldulva, nyomorogva, éhen-szomján, rongyosan meghalt valamennyi.
A Rhádai-biztoság 1871-ben kiderítette az igazságot; a valódi tetteseket elfogták s az-okat a szegedi törvényszék 1872-ben el is ítél-te, Trandafir pedig és társait ártatlanoknak nyil-vánította. Erről azonban a törvényszék nem értesítette se Trandafir, se a fegyház igazga-tóját, se a kormányt s a királyi ügyész se ér-tesítette Kozma Sándor királyi főügyész.
Trandafir és két társa szenvedett tovább.
Az új ítélet föllebbezés utján fölkerült a pesti királyi táblára, itt az ítéletet feloldották s valami pótlást rendeltek. Megint elteit egy-két év, míg végre a kuria is elítélte a valódi tetteseket, a kik különben már 1871 óta a ze-gedi vár börtöneiben ültek. De se a királyi táblának, se a kurianak nem volt annyi esze, hogy Trandafir vagy a kormányt értesítette volna az ítéletről.
Trandafir tovább szenvedett. Társai időköz-ben a fegyház odubán el is haltak.
Végre kelt a 18 esztendő s Trandafir 1877-ben kiszabadult. Épen 21 esztendőig szenvedett ártatlanul.

Szilágyi Dezső.

Roskadt, öreg, erőtlén, elsorvadtt testével haza vándorogott, alig emlékezett már nevére is, de azért valaki tudatta vele, hogy a valódi bűnösök már 1871 óta bűnhődnek s öt már 1872-ben ártatlanok mondtá ki a bíróság.
De hát mért szenvedett ő 21 esztendőig? De hát mért kellett szenvednie legalább az utolsó öt éven át? Hol van házaskaját? Hol van felesége? Hol van három apró gye-reke? Ki adja ezeket neki vissza? De ki ad neki most már csak mindennapi kenyeret is?
Egy képviselőtársam folyamodott Pabinyi igazságügyminiszterhez valami kárpótlásért, valami biztos kenyérért, habár koldus kenyér-ért. Kérelmét elutasították.
Nincs az államnak illyesmire pénze!
Az a képviselőtársam aztán pár év múlva engem kért meg: szóljak Szilágyinak. Hiszen égire kiált szegény Trandafir szenvedése!
Szóltam. Hiába szóltam. Késérő szóváltás lett az egészről, semmi más.
— Nincs alap!
Ez volt Szilágyi felelete. És az, hogy a kormány egyszer már elutasította Trandafir-t.
Nem nyugodtam meg e esetben. Sokáig törtém a fejem, mit csináljak. Szilágyi ellen-zése mellett sikerhez úgy se juthattunk. Végre is tönörésem közben meghalt a szegény Tra-andafir. S megszűnt a kérdés.
Mi volt ez Szilágyi gót?
Nem embertelenség. Hiszen neki csak úgy fájt az eset, mint nekem. Hanem a mikorszive bezárult az egyes ember szenvedésé előtt: ugyanakkor lelke a legmagasabb állami érdek előtt nyílt meg.
Nem akarok gonyolódni a szavakkal. Én nem is úgy cselekedtem volna, mint Szilágyi. Hiszen maga Jézus is arra intett: „ne légy felettébb igaz”. A mit Szilágyi tett: az a summum jus. De egyuttal a suama injuria is. Igazság, de kegyetlen igazság.

Zászlókat, jelvényeket, arczképes tollakat

szállít 3 nap alatt a legnagyobb mennyiségben és a legolcsóbb árak mellett

Ifj. DEUTSCH MANÓ központi irodája
Budapest, V. Ferenc József-tér 3. I. em. 4995
Vidéki elárúsítók keresztetnek. Vidéki elárúsítók keresztetnek.

Zászlókat, jelvényeket, arczképes tollakat

szállít 3 nap alatt a legnagyobb mennyiségben és a legolcsóbb árak mellett

Ifj. DEUTSCH MANÓ központi irodája
Budapest, V. Ferenc József-tér 3. I. em. 4995
Vidéki elárúsítók keresztetnek. Vidéki elárúsítók keresztetnek.

HIRDETÉMÉNY.

Az alább megnevezett állomásokon elhelyezett cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok élelemszükségleteinek biztosítása iránt.

A tárgyalás tartatik										Kézvényelési határidő		Észrevétel		
mely napon	mely állomáson és hivatalban	mely állomás számára	a jelenleg ahhoz tartozó helységekkel	mely csapat számára	mely időtartamra		A következő katonai élelem-szükségletekre nézve			kenyér	takarmánya			
					metől	meddig	naponként circa	évenként	banatpénz					
1901. október hó 7-án, délelőtt 10-észtől	A cs. és kir. élelmezési raktár Pozsonyban, Mária Terézia-ut 2.	Trencsén	—	—	1902. évi január hó 1-től	1902. évi december hó 31-ig	kenyér	842	28	2230	430	2000	200	
		Nagyszombat	—	—			840	4200	—	—	—	—	—	—
		Bazán	—	—			147	145	400	2280	400	1700	—	—
		Somorja	—	—			270	187	720	2790	700	2000	—	—
		Nezsider	—	—			460	465	1210	7130	1200	5000	—	—
		Szt.-György.	—	Szőllös v. Récse			147	145	390	2220	400	1700	—	—
		Trencsén-Teplicz	—	—			—	—	—	—	—	—	—	—
		Pöstyén	—	—			—	—	—	—	—	—	—	—
		Esztergom	—	—			1126	36	3036	552	2700	360	—	—
		Győr Szabadhegygyel	—	Abda-Börcs			1746	369	4710	5657	4100	3660	—	—
1901. okt. 3-án, d. e. 10 órakor	Cs. és kir. kat. élelmezési raktár Sopronban	Nagy-Kanizsa	—	Kis-Kanizsa	Mint fent	Mint fent	394	24	726	368	800	220		
		Közseg	—	—			438	10	810	159	1000	80		
		Kismarton	—	—			90	—	165	—	200	—		
		Trencsén	—	—			70000	—	—	—	—	—		
Mint fent	Cs. és kir. kat. élelmezési raktár Sopronban	Somorja	—	—	1600	—	—	—	—	—	—			
		Nagyszombat	—	—	2400	—	—	—	—	—	—			
		Esztergom	—	—	20000	—	—	—	—	—	—			
		Győr Szabadhegygyel	—	—	30000	10000	—	—	—	—	—			
Mint fent	Cs. és kir. kat. élelmezési raktár Sopronban	Nagy-Kanizsa	—	—	500	—	—	—	—	—	—			
		Minden fentebbi állomásban	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—		

1. A császári és kir. közös hadsereg-csapatok fent kimutatott élelmi szükségleteinek biztosítása végett a táblázatban megjelölt napokon kizárólagosan írásbeli ajánlatok útján, nyilvános tárgyalás fog tartatik.

2. Minden ajánlattevő, a szerződési kötelezettségben már álló és teljesen jóhitelűnek bizonyult, vagy a tárgyaló bizottság előtt vállalkozásnak és megbízhatónak ismert vállalkozók kivételével, üzleti képességet s erre vagyonának elégséges voltát, a kereskedelmi és iparkamara által, ha pedig a kereskedelmi lajstromba bejegyzett cégje nem volna, az illetékes gazdasági egyetel által kiállított bizonyítvánnyal igazolni tartozik. — Bizonyítványok, melyek a tárgyalás napjától számított két hónál korábbi keltevel bírnak, tekintetbe nem vétetnek. — A bizonyítványokban igazolandó vállalkozók iránta és terjedelme a fentebbi táblázatban van megjelölve.

Az ilyen bizonyítványok nem az ajánlattevő, hanem a kiállító kamara vagy egyesület által a tárgyalást megelőző napig mint „bizalmas és sürgős” a tárgyaló bizottságoknak beküldendők. Az elkészítés követelményeit minden körülmények között a 14. viseli.

3. Az alábbi mintának teljesen megfelelőleg szerkesztett, egy koronás bélyeggel ellátott ajánlatoknak, lepecsételt boríték alatt, az előírt banatpénzkel együtt az illető állomás szükségleteinek tárgyalására kitűzött napon **legkésőbb délelőtti 10 óráig**, kell a tárgyaló bizottsághoz beérkezniük, későbbben érkező, vagy távirati úton tett ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

4. Ha valamely ajánlatban a számokkal és betűkkel írt ár között eltérés mutatkozik, akkor a betűkkel írt ár fog helyesnek tekintetni.

5. A részletesebb feltételek Pozsonyban, Komáromban és Sopronban 1901. évi szeptember hó 1-én keltezett, két-két ös-szehangzó példányban elkészített, a szállítási feltételeket tartalmazó füzetben foglaltaknak és a pozsonyi, komáromi, valamint a soproni cs. és kir. katonai élelmezési raktáraknál naponta délelőtti 9 óráig 12 óráig betekintethők. Különben az előírt feltételi füzet a cs. és kir. élelmezési raktárnál (jelenként 8 fillért) mindenki által megkapható.

6. A kőszégek banatpénz vagy óvadék letételel fel vannak mentve s ezek, valamint a mezőgazdasági egyesületek és a termelők, a katonai élelmi szükségleteknek ezenel kihirdetett szállítási módjánál különösen figyelemmel kell lenni.

Termelők és mezőgazdasági egyesületek azon vállalkozókra nézve, a melyeket saját termelésükkel teljesíteni képesek, óvadék letétele atól szinten fel vannak mentve.

Termelők, mezőgazdasági egyesületek és termelők ajánlatai, — a kenyér szállítását illetőleg a sütőiparosok ajánlati is — egyenlő ár mellett más vállalkozókkal szemben előnyben részesülnek.

7. Összetes ajánlatok csak akkor vétetnek tekintetbe, ha azok a feltételi füzet XVII-ik cikkelyében meghatározott kereten belül letetnek és ha együttesen az egyenkint tett ajánlatoknál előnyösebbek. — Nem egyenlő cikkelyeknél az ajánlatban az ár minden egyes cikkelyre külön külön kitüntetendő.

8. A cikkelyek kiszolgáltatásának a fentebbi táblázatban felsorolt állomásokon kell történnie.

9. Az élelmi szükségleteknek az állomáshoz tartozó helyiségekbe (Concurrerentze) való elvfuvarozására nézve a cs. és kir. közös hadseregbeli csapatok szükségletei iránt az előkészített feltételi füzet XVII. pontja értelmében külön ajánlat teendő, mert különben feltételeztetik, hogy az elvfuvarozás a követtelt szállítási árban már bent foglaltatik.

Ha az elvfuvarozásra többen egyenlő árak mellett ajánlkoznak, akkor ezek közül az, ki az illető cikkelyeknek szállítását elnyerte, előnyben részesül.

9. Az ajánlatok a hadseregigazgatás irányában ajánlatok elfogadása iránti nyilatkozatuk tekintetében lemondanak az 1875. évi XXXVII. törvények 314. és 315. §-ában — valamely ajánlat elfogadása iránti nyilatkozatra nézve — megállapított határidőnek betartására.

10. **Ajánlatok kevesebb mint 14 napi határidővel nem fogadtatnak el.**

11. A szállítási feltételek füzetében foglaltak betartására már ajánlatának benyújtásával minden ajánlattevő kötelezve van.

12. A berők raktárainak a laktanyáktól lóbb mint 1,9 km. távolságra feküdnök nem szabad; azon esetben, ha ezek több mint 1,9 km. távolságra esnek, akkor a berők köteles úgy a kenyér mint a takarmány elvfuvarozását minden körülmények nélkül eszközölni.

13. A keresletösszegek a postai takarékpénztárak check- vagy clearing-forgalom útján való kifizetésére nézve, a szállítási feltételek XIX. cikkelye utasítatik.

Kelt Pozsonyban, 1901. évi szeptember hó 1-én.

Cs. és kir. 5. hadtest hadbiztossága.

Ajánlati minta.

Én alulírt az 1901. szeptember hó 1-én, 3080. sz. alatt kelt hirdetmény alapján ezen ajánlatommal fogva közelem magamat a . . . . . állomáson s az ahhoz tartozó helységekben szükséges:

a kenyérnek 840 grammos (1400 grammos cipókban) adagját . . . . . fillért

a zabnak 4200 grammos adagját . . . . . fillért

az 19 . . . . . évi . . . . . 1-től 19 . . . . . évi . . . . . hó végig terjedő időtartamra szállítani, az átvonulók élelmi szükségleteit a cs. és kir. közös hadsereg-csapatok részére az előkészített feltételi füzet IV. cikkelye értelmében kiszolgáltatni.

Ezen ajánlatomért a mellékelt, külön borítékba zárt (vagy: az ide csaltolt elismervény szerint a . . . . . pénz-tárnál letéteményezett, semmi más kötelezettséget nem szavatoló) nevezetesen . . . . . összesen . . . . . korona banatpénzzel kezeskedem.

Továbbá közelem magamat azon esetben, ha a szállítást elnyerem, hogy legkésőbb 14 nappal az erről tett hivatalos értesítés után a banatpénzemel a 10 százaléknyi óvadék összegre kiegyeztetni s ha ezt elmulasztanám, a hadseregigazgatás feljogosított, hogy ezen kiegyeztetést a szállítási keresmény visszatartásával eszközölje.

Egyebiránt a hirdetményben közzétett feltételekkel felül magamat a tárgyalásra előkészített, 1901. évi szeptember hó 1-én keltezett, szállítási feltételek füzetében foglaltaknak is alavetem.

A N . . . . . nek N-ben kelt, ide mellékelte értesítése szerint a megbízhatóságomról és vállalkozásomról szóló bizonyítványt közvellenül az . . . . . nek fog átküldetni.

Kelt N . . . . . ben, 1901 . . . . . hó . . . . . en. N. N. (vezeték- és keresztneve, lakhelye, megnye.)

Az ajánlat lepecsételő és borítékára irandó:

„Ajánlat az 1901. . . . . -án kihirdetett s 1901 . . . . . -én tartandó tárgyaláshoz.”

A letéteményezett banatpénz az ajánlatban részletezendő, a külön borítékban pedig ennek tartalma (készen vagy értékpapírok) számokkal és szóval kiírandó.

1901. HARMADIK SZERKESZTŐSÉG: BUDAPEST, IV. PÁPNÓVELDE-UTCA. Telefon száma 798.

KEZÍRTATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Videkre postán v. helyben hűzőhöz: Egy évre . . . . . 40 kor. | Egy negyedévre . . . . . 20 kor. | Egy hónapra . . . . . 10 kor.

Előfizető: 3 óra Nemzetországba s a külföldre: Olasz-, Görög-, Török-, Görög-, Spanyolországba, Svájc-, Románia- és Szerbia-országokba, melyek a császári és kir. hadseregben tartoznak, negyedévre 10 kor. s évente 40 kor.

Egy szám ára 12 fill.

Mai számunk főbb közlő: Vasércikk. Feljuttatás: Golds. püsp. kiadvány. Választási mozgalmak. Angoltársaság Budapest. A tuberkulózis ellen. A hadpesti lövészek. A haden-badoni fátatás. Regény: Jaqueline.

Budapest, szeptember 1.

A nagybeteg magyar újra összeül, hogy beszégnék néhány napig a vonaglását. Aztán eszemét és eltemetik halálát. Halotti tort ülnek szőlőjék meg. A nemzet állva, ha egy-két könyvet írja, nem az igazi rész. Pusztuljon. Kevés lehetőségen sok szomorú sirja fölé az egyszerű öt esztendőnek szomorú emlékszólopot ne állítsunk közszlop lenne az, ha fája a magyar népnek a kik majd olvassák a korszaknak történetét, judiciummal bíró hiszik kellene azoknak, a kik tettek.

Ne zavarjuk tehát a magára, itt nem segít a talom. Emberi törvény semmisülne. Bűnbán volt egész élete, a halál bűnösségéhez. Maga se kor, de hamarabb pusztolja és ezt csak az újak tudomására.

Ha a magyar nép deszedjét meghaladjuk, zottsággal el lehet mondani haldoklót nem sajnálja lenegy igaz hazafi se, majd felülük a gyász szokásból teszik. A le meg sirja előtt. Remészedet nem mond majd a milyent a bűnös ennyiből áll az egész. lán ejön majd az osz nyitott sir előtt elhuzamoru véget ért magy nótáit, talán ő meg is nája, mert hiszen v gvallér volt a megboldelik, valamikor majd nagyon türelmes, nem. Nem igen fogják majd

JAQUE

FRANZJA

Itai ADOLPH

— Milyen okot hoz beleegyeznek a halasztás a világnak, hogy föltűn botrány ne támadjon? — Roger szilárdan felelt: — Ez a gond kizárólag. Minden felelősséget magam magamra veszem. — Mi módon véli ezt még Louise. — Az idő sürget és a gátat. E percben csak haladéktalan távoztást. — Csakugyan, on Louise. — Menjén a mözöje ki a parancsot, a keljen szállnia. — Roger a fejét ránta. — És mivel támogatást? — vette ellen. — tenk is, a mi kétségbe szabadságidő meghossz fűlemelné szavát a visszavonatrát. Tudni a látszólagos kegyvesztés hallandó, hogy a saját nitható . . . — Igaz — ismerte lehetetlen. — D'Armentières, mihe vállalkozik az egyházi nélkül való elhalasztás ébredt, mekkora néh Louise pedig némán vár megmondja miben áll . . . — Nos? — törte meg multán. — Nos — szólt csöngő lótok semmi módot. — Oh — kiáltott fel valamit, a mi holnap a fiatal ember folyt. — Nincs olyan ok, ságom előestéjén elut kérszere kényserhöz szó, hogy szabadabb t jam egy gyűlöletessé v hiányoznának a módok

László